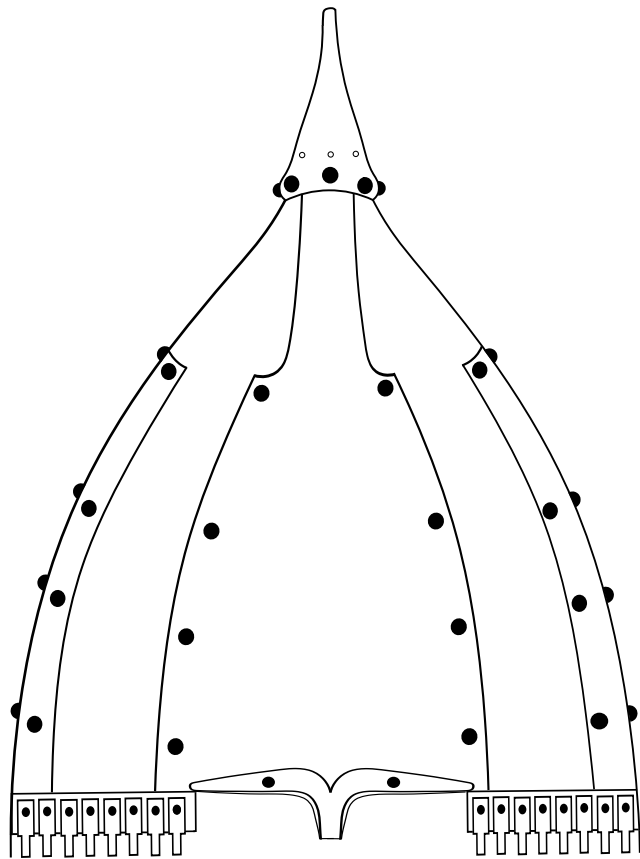
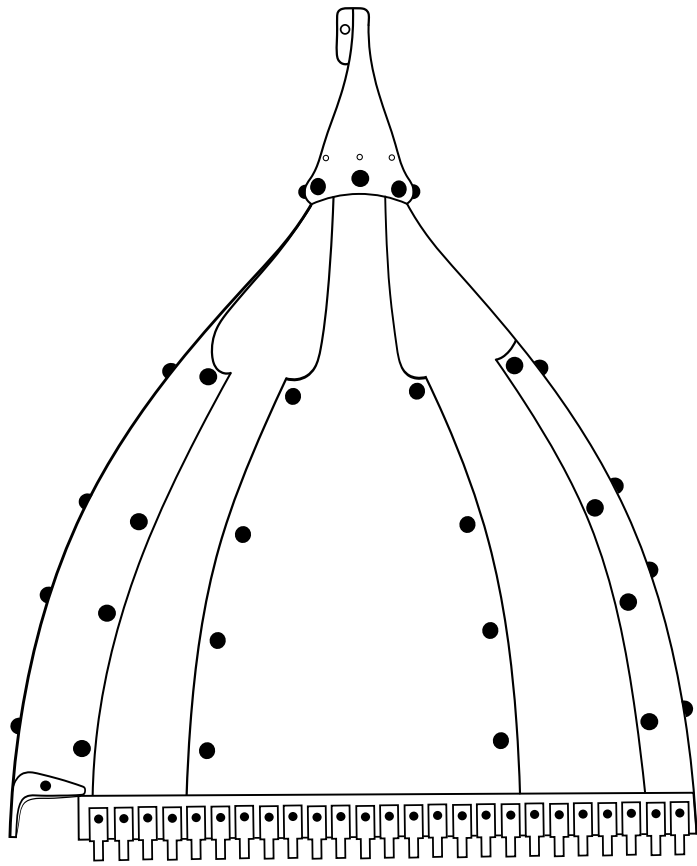

Lagerevo ([Ләрево], Salavatský rajón, Baškortostán, Rusko, [55°15'45.0"N 58°26'41.0"E](#))

- 1 Okolnosti nálezů:** přilba byla nalezena N. A. Mažitovem v hrobu č. 1 v mohyle č. 31 lagerevského pohřebiště roku 1972. Mohyla měla průměr 7 m a obsahovala dva hroby. Kromě přilby bylo v hrobu nalezeno kroužkové pletivo pocházející z brně a/nebo barmice, dále šavle v dřevěné pochvě, hrot šípu a opasková kování, která hrob datují do 2. pol. 8. století.
- 2 Místo uložení:** polovina přilby se nachází ve středověké expozici Institutu etnologického výzkumu R. G. Kuzejeva při Ufimském federálním výzkumném středisku Ruské akademie věd (Институт Этнологических Исследований им. Р. Г. Кузеева Уфимского Федерального исследовательского Центра РАН). Její další úlomky se nacházejí ve fondech. Inv. č. vystaveného kusu 231/143.
- 3 Typologie:** typ Lagerevo (Papakin); K GII T1 P2b2, W GIIIa T3 (Kubik).
- 4 Data:** 7.-9. století (Kubik); 8. - 1. pol. 9. století (Ovsjanikov); 2. pol. 8. století (Komar); 9. století (Gorelik); 9.-10. století (Aleksinskij et al., Świętosławski); konec 9. století (Ivanov); 10. století (Kirpičnikov, Mažitov).
- 5 Původ:** jihouralský (Mažitov); blízký západosibiřským přilbám (Ovsjanikov); blízký pozdně sasánovským iránským přilbám (Kubik); přináležící k asijské tradici (Kryganov); chazarský (Gorelik).
- 6 Popis:** zcela zachovaná sferokónická přilba, jejíž zvon je tvořen osmi trojúhelnými segmenty, přičemž čtyři segmenty překrývají zbylé čtyři. Překryvné segmenty jsou k překrývaným segmentům připevněny pomocí čtyř párů nýtů, které jsou umístěny podél okrajů. Nýty mají hříbkovou hlavu o průměru zhruba 0,5 cm. Překryvné segmenty jsou v horní polovině razantně zúžené do ostrých hrotů, které jsou zavedeny pod tulejku. Tulejka je kuželovitá, hrotitá, připevněná nýtem ke každému segmentu. Nad každým nýtem se nachází jamka, jejíž funkce není známa. Vrcholek tulejky se rozšiřuje v charakteristickou plošku, ve které se nacházel otvor pro upevnění fáboru či pro připevnění přilby k sedlu. Na vnitřní stranu okraje zvonu je nanýtován obvodový pás, který je připevněn pomocí párů nýtů umístěných u spodních rohů segmentů. Ve středu přečnávající části tohoto pásu se nachází řada hustých otvorů, která byla původně vyplněna nýty ze slitiny mědi. Nýty přidržovaly očka profilu písmene P nebo U z ohnutého plechu, jejichž pozůstatky jsou na přilbě dodnes patrné. Očka sloužila k provlečení drátu a připevnění barmice. Ve fondech muzea se nachází pravděpodobný fragment nánosku, který k přilbě původně přináležel a který má tvar rozevřeného písmene Y, zřejmě připevněného pomocí dvou či tří nýtů.
- 7 Použití neželezného kovu:** nýty držící držák barmice jsou provedeny ze slitiny mědi.
- 8 Metoda upevnění výstelky / závěsu:** 3.5 (závěs upevněn pomocí oček nanýtovaných na obvodový pás).
- 9 Metrická data:** tloušťka materiálu: ~ 0,15 cm.
- 10 Organické fragmenty:** -
- 11 Provedené analýzy:** -
- 12 Literatura:** Mažitov 1977: 30, Табл. I,236; Mažitov 1981: 78-80, Рис. 42.12; Pletněva 1981: Рис. 55.1; Ivanov 1984: 45; Ivanov 1987: 182, Рис. 4.5; Kryganov 1990: 76, Рис. 1.25; Gorelik 1993b: Рис. 7.28; Ovsjanikov 1997: 9; Świętosławski 1999: 36; Gorelik 2002a: Fig. XI-5.6; Aleksinskij et al. 2005: 196; Kirpičnikov 2009: 24-5, Рис. 35.2; Kubik 2016: 92, Fig. 16; Gorelik 2017: Рис. 2.3; Kubik 2017: 35, 48; Papakin 2017: 357, Рис. 3.4; Papakin et al. 2017: 52.

BIBLIOGRAFIE

- Aleksinskij et al. 2005 = Алексинский, Д. П. - Жуков, К. А. - Бутягин, А. М. - Коровкин, Д. С. (2005). *Всадники войны: Книга певая. Кавалерия Европы*, Санкт-Петербург.
- Gorelik 1993b = Горелик, М. В. (1993b). Защитное вооружение степной зоны Евразии и примыкающих к ней территорий в I тыс. н. э. // *Военное дело населения юга Сибири и Дальнего Востока*. Отв. ред. В.Е. Медведев, Новосибирск, 149-179.
- Gorelik, Michael (2002a). Arms and armour in South-Eastern Europe in the Second Half of the First Millenium AD. In: Nicolle, David (ed.). *Companion to Medieval Arms and Armour*, Woodbridge, 127–147.
- Gorelik 2017 = Горелик, М. В. (2017). Латная конница древних венгров // *Археология евразийских степей*, № 5 2017. Отв. ред. И. Л. Измайлов, Казань, 272-9.
- Ivanov 1984 = Иванов, В. А. (1984). *Путиами степных кочевий*, Уфа.
- Ivanov 1987 = Иванов, В. А. (1987). Вооружение средневековых кочевников Южного Урала и Приуралья (VII—XIV вв.) // *Военное дело древнего населения Северной Азии*. Отв. ред. В.Е. Медведев, Ю.С. Худяков, Новосибирск, 172-189.
- Kirpičnikov 2009 = Кирпичников, А. Н. (2009). *Раннесредневековые золоченые шлемы. Новые находки и наблюдения*, Санкт-Петербург.
- Kryganov 1990 = Крыганов, А. В. (1990). Азиатские элементы и вооружение раннесредневековых восточноевропейских кочевников // *Военное дело древнего и средневекового населения Северной и Центральной Азии. Сборник научных трудов*, Новосибирск, 71-80.
- Kubik, A. L. (2016). Introduction to studies on late Sasanian protective armour. The Yarysh-Mardy helmet. In: *Historia I Świat 5*, Siedlce, 77-105.
- Kubik, A. L. (2017). *Hełmy Azji Południowo-Zachodniej pomiędzy VI - VIII w.n.e. Zarys problematyki*, Siedlce.
- Mažitov 1977 = Мажитов, Н. А. (1977). *Южный Урал в VII-XIV вв.*, Москва.
- Mažitov 1981 = Мажитов, Н. А. (1981). *Курганы Южного Урала VIII-XII вв.*, Москва.
- Ovsjanikov 1997 = Овсянников, В. В. (1997). *Вооружение и военное дело населения лесостепного Урала в эпоху средневековья (V - XIV вв.)*, автореферат диссертации по истории, Уфа.
- Parakin 2017 = Папакін, Артем (2017). Шоломи у контексті східних контактів Русі та Польщі (X–початок XI ст.) // *Історія давньої зброї. Дослідження 2016*. Відп. ред. М. Ф. Дмитрієнко, Г. В. Боряк, Д. В. Тоїчкін, В. В. Томозов, М. М. Хорасані, В. М. Прокопенко, Я.О. Іщенко, Київ, 351–366.
- Parakin et al. 2017 = Папакін, А. – Безкоровайна, Ю. – Прокопенко, В. (2017). Шоломи типу «Чорна Могила»: нові знахідки та проблема походження // *Науковий вісник Національного музею історії України*. Зб. наук. праць. Випуск 2 / Відп. ред. Б. К. Патриляк, Київ, 45–56.
- Świętosławski, Witold (1999). *Arms and Armour of the Nomads of the Great Steppe in the Times of the Mongol Expansion (12th-14th Centuries)*, Łódź.